

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DEPARTAMENT PORZĄDKU
I BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO

KPB.410.2.1.2024

Pan nadbryg. Artur Gonera
Mazowiecki Komendant Wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej

Komenda Wojewódzka
Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie
ul. Domaniewska 40
02-672 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/030 „Przygotowanie do działań Specjalistycznych Grup Ratowniczych Państwowej Straży Pożarnej”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie
Kierownik jednostki kontrolowanej	Nadbryg. Artur Gonera, Mazowiecki Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, od 3 stycznia 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił nadbryg. Jarosław Piotrowski, Mazowiecki Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej od 16 listopada 2022 r. do 2 stycznia 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja SGR w poszczególnych dziedzinach ratownictwa, w tym na czas wprowadzania stanów nadzwyczajnych. 2. Stan kadrowy, organizacja i kwalifikacje strażaków ratowników SGR. 3. Wyposażenie SGR i strażaków ratowników. 4. Utrzymywanie przez SGR nominalnej gotowości operacyjnej. 5. Sprawowanie przez komendanta wojewódzkiego PSP nadzoru nad przygotowaniem i funkcjonowaniem SGR.
Okres objęty kontrolą	Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2023 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Kontrolerzy	1. Mirosław Kuśmierczak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPB/39/2024 z dnia 29 kwietnia 2024 r. (akta kontroli Tom I str.1-6)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację przez Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej zadań związanych z organizacją i funkcjonowaniem specjalistycznych grup ratowniczych na terenie województwa mazowieckiego.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Mazowiecki Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej (MKW PSP) prawidłowo zorganizował na terenie województwa mazowieckiego specjalistyczne grupy ratownicze. Funkcjonowały one zgodnie z obowiązującymi zasadami organizacji działań ratowniczych, a ich stany kadrowe, wykształcenie i wyposażenie, pomimo stwierdzonych braków, umożliwiały prowadzenie działań ratowniczych w przypisanych im obszarach. MKW PSP wyznaczył wojewódzkich koordynatorów w poszczególnych dziedzinach ratownictwa, umożliwił im również działanie w zespołach zadaniowych powołanych przez Komendanta Głównego PSP. Wydzielił siły i środki PSP z terenu województwa

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

mazowieckiego do uczestniczenia w modułach ratowniczych, funkcjonujących w strukturach Centralnego Odwołu Operacyjnego Komendanta Głównego PSP.

MKW PSP sprawował prawidłowy nadzór nad przygotowaniem i funkcjonowaniem SGR. Inspekcje wszystkich SGR realizowano raz w roku, analizowano sprawozdania i egzekwowano realizację wniosków poinspekcyjnych. Prowadzono codzienny monitoring SGR, analizowano przeprowadzone działania ratownicze, a wnioski wykorzystywano w procesie szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Regulacje prawne i organizacja funkcjonowania SGR na terenie województwa

1.1 Organizacja SGR na obszarze województwa mazowieckiego

Opis stanu faktycznego

Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie (KW PSP) opracowała każdego roku analizę zagrożeń oraz analizę zabezpieczenia operacyjnego dla województwa mazowieckiego. Funkcjonującymi w toku kontroli dokumentami były *Analiza zagrożeń na obszarze województwa mazowieckiego* zatwierdzona przez Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego w lutym 2024 r. oraz *Analiza zabezpieczenia operacyjnego województwa mazowieckiego* aktualizowana w listopadzie 2023 r.

Specjalistyczne Grupy Ratownictwa (SGR) na obszarze województwa mazowieckiego zorganizowano na podstawie „Planu rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego” (PRSJRS lub Plan rozwoju) na lata 2022-2024 Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej (KG PSP)⁴. Opracowane przez KG PSP obszary chronione dla SGR przedstawione zostały w formie graficznej (mapy).

Na terenie województwa mazowieckiego funkcjonowało 19 SGR:

- pięć Wodno-Nurkowych (SGRW-N): „Warszawa 5”, „Radom 5”, „Płock 5”, „Sokołów 5”, „Maków 5”,
- dwie Sonarowe (SGS): „Warszawa 5”, „Płock 5”,
- sześć Chemiczno-ekologicznych (SGRChem-Eko): „Warszawa 6”, „Radom 6”, „Płock 6”, „Siedlce 6”, „Ostrołęka 6”, „Ciechanów 6”,
- pięć Wysokościowych (SGRW): „Warszawa 7”, „Radom 7”, „Płock 7”, „Siedlce 7”, „Ostrołęka 7”,
- jedna Techniczna (SGRT): „Warszawa 8”,
- jedna Poszukiwawczo-Ratownicza (SGPR): „Warszawa 9”.

Do udziału w działaniach ratowniczych na obszarze województwa mazowieckiego przewidziano również następujące SGR spoza terenu województwa mazowieckiego:

- SGRW-N: Świętokrzyskie, Łomża, Olsztyn, Włocławek, Przemyśl,
- SGS: Lublin,
- SGRW: Łódź, Kielce, Lublin, Białystok, Kraków, Rzeszów,
- SGRChem-Eko: Skarżysko, Ostrowiec, Biała, Łódź, Kielce, Lublin, Białystok, Olsztyn, Toruń, Leżajsk,

³ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ PRSJRS KG PSP określiła na podstawie stopni zagrożenia dla poszczególnych powiatów, na które nałożono interwencje z ostatnich 10 lat z zakresu każdej specjalistyki, na podstawie tych parametrów określono poziomy zagrożenia powiatów wg zaktualizowanych „Zasad ratownictwa specjalistycznego w ksrg”.

- SGRT: Łódź, Kielce, Lublin-Puławy, Ostróda, Toruń,
- SGPR: Łódź, Kielce, Łomża, Nidzica, Chełmża.

(akta kontroli Tom I str.11, 36-48, 159, 207-310, 311-454)

Zmiany w sieci SGR na terenie województwa mazowieckiego w okresie objętym kontrolą polegały na utworzeniu poziomu gotowości C, D, E i L dla Specjalistycznej Grupy Ratownictwa Chemiczno-Ekologicznego „Warszawa 6” na podstawie rozkazu nr 41/2024 MKW PSP z dnia 5 lutego 2024 r.

Na terenie woj. mazowieckiego MKW PSP planuje utworzyć docelowo:

- Specjalistyczną Grupę Sonarową na bazie JRG 1 KM PSP Płock, w której funkcjonuje już SGRW-N „Płock 5”,
- uruchomić SGRW-N „Warszawa 5” w poziomie gotowości ABCchem,
- uruchomić SGRW-N „Radom 5” w poziomie gotowości AB.

(akta kontroli Tom I str. 11-12, 15-20)

MKW PSP wnioskował do Komendanta Głównego PSP o przedłużenie terminu osiągnięcia poziomu gotowości operacyjnej dla SGRW-N „Warszawa 5” do poziomu gotowości ABCchem, SGRW-N „Radom 5” do poziomu gotowości AB oraz dla utworzenia SGS „Płock 5”.

Wszystkie odstępstwa od wymagań organizacyjnych i sprzętowych wynikały z wniosków komendantów powiatowych/miejskich PSP.

SGRW-N „Warszawa 5” pomimo spełniania wymagań kwalifikacyjnych i liczebności ratowników nie spełniała wymagań sprzętowych, pozwalających na realizację zadań na wodach skażonych. Planowane jest osiągnięcie poziomu gotowości operacyjnej w dniu 31 grudnia 2024 r.

KM PSP w Radomiu nie osiągnęła docelowego poziomu gotowości AB dla SGRW-N „Radom 5” z powodu braku wyszkolenia funkcjonariuszy specjalistów oraz niewystarczającego wyposażenia sprzętowego do wymaganego poziomu określonego w Zasadach organizacji ratownictwa wodnego w KSRG. Uruchomienie gotowości przewidziano do końca 2025 r.

Brak utworzenia Specjalistycznej Grupy Sonarowej przez KM PSP w Płocku wynikał z niewystarczającego wyposażenia w sprzęt do realizacji zadań. Deklarowany termin utworzenia SGS to 31 grudnia 2024 r.

(akta kontroli Tom I str. 12, 21-34, 49-51, 165-171)

SGR są siłami włączonymi do centralnego odwodu operacyjnego (COO) KG PSP oraz do wojewódzkiego odwodu operacyjnego (WOO) MKW PSP.

W odniesieniu do SGR, Stanowisko Kierowania (SK) KW PSP wystawiało pisemną dyspozycję do udziału w działaniach na podstawie zał. nr 15 „Zasad dysponowania oddziałów i pododdziałów Mazowieckiej Brygady Odwodowej”, opracowanej na podstawie „Zasad organizacji centralnego odwodu operacyjnego ksrgr” KG PSP.

Organizację SGR określały „Zasady organizacji ratownictwa specjalistycznego w ksrgr” KG PSP opracowane odrębnie dla poszczególnych rodzajów ratownictwa: wodnego, chemicznego i ekologicznego, wysokościowego, technicznego, medycznego oraz działań poszukiwawczo-ratowniczych.

(akta kontroli Tom II str. 12, Tom III str. 1-642, Tom IV str. 1-334)

W grudniu 2022 r. Mazowiecki Komendant Wojewódzki PSP opracował Wojewódzki Plan Ratowniczy województwa mazowieckiego (WPR) na 2023 r., który został pozytywnie zaopiniowany przez KG PSP 21 grudnia 2022 r. i zatwierdzony przez Wojewodę Mazowieckiego. WPR był aktualizowany 16 razy, ostatnią aktualizację przeprowadzono w styczniu 2024 r. W trakcie kontroli trwały prace nad

zatwierdzeniem nowego WPR we współpracy z Mazowieckim Urzędem Wojewódzkim. WPR obejmował m.in.:

- wykaz zadań realizowanych przez podmioty ratownicze oraz inne podmioty mogące wspomagać organizację działań ratowniczych,
- wykaz zadań realizowanych przez SGR,
- zbiór zalecanych zasad i procedur ratowniczych wynikających z zadań realizowanych przez podmioty ksrgr,
- wykaz sił i środków podmiotów ksrgr i jednostek ppoż nie włączonych do ksrgr,
- wykaz ekspertów ds. zagrożeń oraz specjalistów ds. ratownictwa,
- organizację zabezpieczenia logistycznego na wypadek długotrwałych działań ratowniczych, łączności itp.,
- zasady organizacji poszczególnych rodzajów ratownictwa,
- 38 Powiatowych Planów Ratowniczych oraz 38 zasad dysponowania.

(akta kontroli Tom II str. 284, 310-389)

1.2 Organizacja KSRG na obszarze województwa mazowieckiego na czas wprowadzania stanów nadzwyczajnych

Specjalistyczne grupy ratownicze w poszczególnych dziedzinach ratownictwa na poziomie podstawowym i specjalistycznym działały na podstawie zatwierdzonych przez Komendanta Głównego PSP zasad, które nie odnoszą się do stanów nadzwyczajnych określonych w art. 228. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Mazowiecki Komendant Wojewódzki wskazał, że Państwowa Straż Pożarna w obecnym stanie prawnym, w stanach nadzwyczajnych działa jak w czasie pokoju, a działanie i reagowanie na zagrożenia występujące na terenie woj. mazowieckiego zawarte i opisane są w Wojewódzkim Planie Ratowniczym.

MKW PSP stwierdził również, że w przypadku wprowadzenia stanu wojennego przewiduje się wzmocnienie stanu osobowego PSP o funkcjonariuszy PSP będących na świadczeniu emerytalnym na podstawie § 7.1. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2022 r. w sprawie wyłączenia od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny⁵, tych którzy byli związani stosunkiem pracy z KW PSP w Warszawie.

NIK zwraca uwagę, że nie analizowano (prognozowano) stopnia zagrożenia na obszarze województwa w przypadku wojny oraz innych adekwatnych do tego zagrożenia potrzeb ksrgr.

MKW PSP wskazał, że posiada wiedzę jakim potencjałem operacyjnym ksrgr będzie dysponował w okresie stanu wojennego. Dane są dostępne w programie SWD PSP KG PSP oraz dokumentacji operacyjnej, na bieżąco aktualizowanych.

Zastępca MKW PSP stwierdził, że nie ma obowiązku dokonywania ww. analiz, a w przypadku stanu wojennego trudne jest prognozowanie stopni zagrożenia. Działanie i reagowanie na zagrożenia występujące na terenie woj. mazowieckiego zawarte i opisane są w Wojewódzkim Planie Ratowniczym.

NIK zwraca uwagę, że MKW PSP nie posiadał informacji na temat wyłączenia strażaków ochotników od obowiązku służby wojskowej.

Zastępca MKW PSP wskazał, że Ochotnicze Straże Pożarne (OSP) działają na zasadzie organizacji pozarządowych i administracyjnie podlegają oraz odpowiadają przed władzami samorządowymi. Sprzęt znajdujący się na stanie OSP jest własnością władz samorządowych lub stowarzyszenia. Ponadto w obecnym kształcie

⁵ Dz. U. poz. 2559.

prawnym nie ma szczegółowych przepisów regulujących dysponowanie sił i środków OSP w czasie stanu wojennego. W przypadku powołania do czynnej służby wojskowej członków jednostek OSP może nastąpić zmniejszenie lub utrata zdolności operacyjnej przez te jednostki z uwagi na braki osobowe oraz sprzętowe. W takim przypadku w celu podtrzymania gotowości operacyjnej MKW PSP może wprowadzić stan podwyższonej gotowości operacyjnej.

(akta kontroli str. Tom I 155-157, Tom II str. 3-4)

W przypadku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego działania PSP podejmowane są zgodnie z zapisami „Wojewódzkiego Planu Ratowniczego” (WPR) KW PSP w Warszawie, zawierającym procedury i zasady wskazujące postępowanie w trudnych, możliwych do przewidzenia sytuacjach, np. w przypadku klęsk żywiołowych, awarii, wypadków i katastrof chemicznych lub infrastruktury komunalnej.

Wojewódzki Plan Ratowniczy obejmuje m.in.:

- siatkę bezpieczeństwa dla województwa mazowieckiego, uwzględniającą fazy zarządzania kryzysowego w przypadku wystąpienia: zagrożeń spowodowanych siłami natury; katastrof technicznych; zagrożeń biologicznych i zagrożeń bezpieczeństwa (w tym o charakterze terrorystycznym),
- zasady organizacji sztabu dowodzącego działaniami na poziomie strategicznym,
- zasady kierowania działaniami ratowniczymi,
- zakres działań realizowanych przez pododdziały odwodowe,
- zasady uruchamiania odwodów operacyjnych,
- rejony koncentracji pododdziałów odwodowych,
- miejsca przyjęcia sił i środków odwodowych,
- zasady przenoszenia SK KW PSP w zapasowe miejsce pracy,
- zasady dysponowania siłami i środkami systemu oraz siłami i środkami jednostek współdziałających.

(akta kontroli Tom II str. 1-2, 210-289)

W KW PSP w Warszawie realizowano zasady podwyższania gotowości obronnej na podstawie „Instrukcji alarmowania stanów osobowych w jednostkach organizacyjnych PSP woj. Mazowieckiego Pogoria”⁶.

Od 2017 r. działania KW PSP opierały się na Decyzji nr 8 KG PSP z 27 stycznia 2017 r. w sprawie ustalenia zasad dotyczących wprowadzenia, zmiany lub odwołania stopnia alarmowego oraz sposobu realizacji zadań przez jednostki organizacyjne PSP dla poszczególnych stopni alarmowych i stopni alarmowych CRP, która została wypracowana na podstawie Zarządzenia nr 2 MSWiA z 25 stycznia 2017 r. w sprawie sposobu opiniowania, prowadzenia, zmiany lub odwołania stopni alarmowych i stopni alarmowych CRP przez MSWiA oraz realizacji przedsięwzięć w ramach poszczególnych stopni alarmowych.

Na podstawie tych dokumentów w lutym 2017 r. opracowano i wdrożono *Procedury realizacji zadań przez KW PSP w Warszawie w przypadku wprowadzenia poszczególnych stopni alarmowych oraz stopni alarmowych dla zagrożeń w cyberprzestrzeni RP*.

⁶ Decyzja nr Z 437.05 Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej województwa mazowieckiego z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie zasad i trybu alarmowania stanów osobowych w jednostkach organizacyjnych PSP województwa mazowieckiego na hasło „POGORIA”.

Decyzja, zgodnie z wytycznymi Komendanta Głównego Szefa Obrony Cywilnej z dnia 1 czerwca 2005 r. nr 0751/pf/45/05 oraz zasadami zawartymi w załączniku nr 3/MSWiA z dnia 29 stycznia 2003 r. w sprawie podwyższania i obniżania gotowości obronnej w resorcie Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie gotowości obronnej państwa, wprowadziła „Instrukcję alarmowania stanów osobowych jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej województwa mazowieckiego ...”. Instrukcja określa zasady podnoszenia i obniżania gotowości obronnej, zdolności PSP do planowanego i zorganizowanego działania na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.

W dniu 22 maja 2024 r. Komendant Główny PSP wydał decyzję nr 37 w sprawie realizacji zadań w ramach stopni alarmowych i stopni alarmowych CRP⁷, zobowiązującą do aktualizacji procedur. W sierpniu 2024 r. wprowadzono nowe *Procedury realizacji zadań przez Komendę Wojewódzką PSP w Warszawie w przypadku wprowadzenia poszczególnych stopni alarmowych (ALFA, BRAVO, CHARLIE, DELTA) oraz stopni alarmowych dla zagrożeń w cyberprzestrzeni Rzeczypospolitej Polskiej – stopni alarmowych CRP (ALFA CRP, BRAVO CRP, CHARLIE CRP, DELTA CRP).*

(akta kontroli Tom II str.11-139, str. 280, Tom VI str. 189-213)

1.3 Organizacja SGR w odniesieniu do działań transgranicznych

Organem odpowiedzialnym za zadania z zakresu współpracy międzynarodowej jest Komendant Główny PSP. Komendant Wojewódzki PSP, poprzez Stanowisko Kierowania (SK KW) może dysponować siłami i środkami ksrg z terenu woj. mazowieckiego. MKW PSP w Warszawie nie przewiduje działań sił i środków innych państw na terenie woj. mazowieckiego.

(akta kontroli Tom II str. 2-3)

Siły i środki PSP z terenu woj. mazowieckiego uczestniczą w Modułach ratowniczych, które funkcjonują w strukturach Centralnego Odvodu Operacyjnego Komendanta Głównego PSP (KG PSP)⁸:

- USAR Poland (Urban Search And Rescue)⁹ – w module uczestniczy 41 strażaków;
- CBRN (Chemical, Biological, Radiological, Nuclear)¹⁰ – w module uczestniczy 49 strażaków;
- GFFV (Ground Forest Fire Fighting with Vehicles)¹¹ – w module uczestniczy – 34 strażaków;
- HCP (High Capacity Pumping)¹² – w module uczestniczy 28 strażaków.

Moduły ratownicze są siłami i środkami wytypowanymi do działań poza granicami kraju a ich dysponentem jest tylko i wyłącznie KG PSP. Wybrane siły i środki SGR do działań międzynarodowych woj. mazowieckiego wyznaczone są z:

- Specjalistycznej Grupy Poszukiwawczo-Ratowniczej „Warszawa 9” dla Modułu USAR Poland,
- Specjalistycznej Grupy Ratownictwa Chemiczno-Ekologicznego „Warszawa 6” i „Radom 6” dla Modułu CBRN.

(akta kontroli Tom II str. 183-209)

1.4 Wyznaczenie wojewódzkich koordynatorów PSP

Mazowiecki Komendant Wojewódzki PSP wyznaczył do pełnienia nieetatowej funkcji wojewódzkich koordynatorów PSP dla poszczególnych dziedzin ratownictwa specjalistycznego na podstawie rozkazów MKW PSP z dnia 16 grudnia 2021 r. nr: 608/2021 ds. działań poszukiwawczo-ratowniczych, 609/2021 ds. ratownictwa

⁷ Dz. Urz. KG PSP z 2024 r., poz. 8.

⁸ Zasady organizacji modułów dostępne są na stronie KG PSP: <https://www.gov.pl/web/kgpsp/moduly-ratownicze-do-dzialan-miedzynarodowych>.

⁹ Zespół ratowniczy (moduł) przeznaczony do poszukiwań żywych osób pod gruzami w terenie zurbanizowanym, wykorzystywany głównie do działań po trzęsieniach ziemi.

¹⁰ Zespół ratowniczy (moduł) przeznaczony do wykrywania skażeń chemicznych, biologicznych, promieniotwórczych i nuklearnych oraz pobierania próbek CBRN.

¹¹ Zespół ratowniczy (moduł) przeznaczony do zwalczania wielkopowierzchniowych pożarów lasów przy użyciu pojazdów.

¹² Zespół ratowniczy (moduł) przeznaczony do przepompowywania wody na dalekie odległości, wykorzystywany głównie do działań na obszarach dotkniętych powodzią lub jako wsparcie przy dostarczaniu wody w przypadku pożarów lasów.

wysokościowego, 610/2021 ds. ratownictwa chemicznego i ekologicznego, 611/2021 ds. ratownictwa technicznego oraz 612/2021 ds. ratownictwa wodnego.

Funkcjonowanie koordynatorów oraz ich zadania normowały Zasady Organizacji Ratownictwa Specjalistycznego w ksrg, zatwierdzone przez Komendanta Głównego PSP.

MKW PSP wyjaśnił, że współpraca pomiędzy koordynatorami odbywała się na bieżąco np. poprzez kontakt telefoniczny. Analizowane były również plany ćwiczeń i sprawozdania z działania MBO (w której skład wchodzi SGR) oraz plany i sprawozdania z ćwiczeń doskonalenia zawodowego SGR i ćwiczeń pododdziałów COOO. Koordynatorzy współpracowali również z właściwymi koordynatorami KG PSP z poszczególnych dziedzin ratownictwa na bieżąco poprzez spotkania wojewódzkich koordynatorów PSP ds. ratownictwa specjalistycznego w ramach powołanych Zespołów zadaniowych, powoływanych w odrębnym trybie przez Komendanta Głównego PSP.

Zespoły, w których uczestniczyli koordynatorzy poszczególnych dziedzin ratownictwa KW PSP w Warszawie to:

- a) w zakresie ratownictwa wysokościowego:
 - Zespół do opracowania „Zasad współpracy ze statkami powietrznymi w ksrg”,
 - Zespół Komendanta Głównego PSP do spraw ratownictwa wysokościowego,
 - Zespół do opracowania „Standardu wyposażenia samochodu specjalnego Samochód Ratownictwa Wysokościowego typu SLRWys” oraz „Standardu wyposażenia samochodu specjalnego Samochód Ratownictwa Wysokościowego typu SRWys”,
 - Zespół do opracowania wymogów użytkowych środków ochrony indywidualnej dla członków SGRW oraz instruktorów ratownictwa wysokościowego ksrg,
- b) Zespół do spraw ratownictwa chemicznego i ekologicznego,
- c) Zespół do spraw ratownictwa technicznego,
- d) Zespół do spraw działań poszukiwawczo-ratowniczych.

(akta kontroli Tom I str.12-13, 52-136, 172-206, Tom V str. 23)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej w zakresie organizacji Specjalistycznych Grup Ratownictwa na terenie województwa mazowieckiego. MKW PSP wyznaczył do pełnienia nieetatowych funkcji wojewódzkich koordynatorów w poszczególnych dziedzinach ratownictwa, umożliwił im również działanie w zespołach zadaniowych powołanych przez Komendanta Głównego PSP. Wydzielił siły i środki PSP z terenu woj. mazowieckiego do uczestniczenia w modułach ratowniczych, funkcjonujących w strukturach Centralnego Odvodu Operacyjnego Komendanta Głównego PSP (KG PSP).

OBSZAR

2. Stan kadrowy, organizacja szkolenia i kwalifikacje ratowników SGR

Opis stanu
faktycznego

Specjalistyczne Grupy Ratownicze funkcjonowały na podstawie „Zasad organizacji ratownictwa specjalistycznego w ksrg” KG PSP, które określały minimalne wymagania liczbowe funkcjonariuszy z odpowiednim wyszkoleniem i minima sprzętowe dla utrzymania określonego poziomu gotowości oraz zdolności do podjęcia działań polegających na realizacji określonych zadań.

W SGR województwa mazowieckiego pełniło służbę 766 strażaków. Tylko w SGRChem „Warszawa 6” stwierdzono brak pełnego ukompletowania, przy wymaganej minimalnej liczbie członków grupy 96 jest 74 strażaków, tj. 77% etatu. Według stanu na dzień 30 czerwca 2024 r. wystąpiły braki w wyszkoleniu specjalistycznym strażaków SGR woj. mazowieckiego m.in.:

- SGR Chem w zakresie reagowania i ograniczania skutków zdarzeń radiacyjnych – potrzeba przeszkolenia 60 strażaków, w zakresie konstrukcji cystern drogowych i kolejowych oraz ich awaryjnego rozładunku -106 strażaków, zakresie przeciwdziałania zagrożeniom chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym i wybuchowym przeszkolenia wymaga 21 strażaków, transportu towarów niebezpiecznych 10 strażaków;
- SGPR potrzeba przeszkolenia 11 starszych strażaków ratowników sgpr, 10 strażaków ratowników, 6 strażaków ratowników przewodników psów;
- SGRT potrzeba przeszkolenia 9 strażaków na uprawnienia do obsługi sprzętu specjalistycznego stanowiącego wyposażenie grup, 7 strażaków z przemieszczania gabarytów.

SGRW – potrzeba przeszkolenia 3 ratowników wysokościowych dowódców KSRG oraz 20 ratowników wysokościowych KSRG.

MKW PSP wyjaśnił, że stany liczbowe i sprzętowe pod względem normatywnym i faktycznym nie zawsze były spełnione. Analiza stanów odbywa się na bieżąco poprzez codzienny monitoring SGR. MKW PSP podejmował działania dla utrzymania określonego poziomu gotowości oraz zdolności do podjęcia działań m.in. poprzez prowadzenie naboru do KP/M PSP m.in. do komend, w których funkcjonują SGR z ukierunkowaniem na przeszkolenie w celu funkcjonowania w SGR, zakup nowego czy naprawy uszkodzonego sprzętu, kierowanie potrzeb do KG PSP na specjalistyczne szkolenia funkcjonariuszy, zakup, szkolenia i kierowanie na odpowiednie egzaminy psów ratowniczych.

Komenda Wojewódzka PSP w Warszawie prowadziła analizę stanu wyszkolenia strażaków z poszczególnych SGR na podstawie otrzymanych zestawień z KP/M PSP z terenu woj. mazowieckiego uwzględniających aktualny stan wyszkolenia funkcjonariuszy oraz potrzeby na dany rok szkoleniowy. Uzupełnienie braków w wyszkoleniu podejmowano poprzez zbieranie i zgłaszanie potrzeb szkoleniowych do Biura Edukacji KG PSP oraz przygotowywanie oferty szkoleniowej na bazie ośrodków szkolenia (Wojewódzki Ośrodek Szkolenia w Pionkach, Wojewódzki Ośrodek Szkolenia w Warszawie). Komenda Wojewódzka PSP w Warszawie zbierała oraz nadzorowała zbieranie potrzeb szkoleniowych od dowódców grup specjalistycznych/koordynatorów poszczególnych dziedzin ratowniczych. KW PSP w Warszawie zbierała potrzeby szkoleniowe wykazywane przez dowódców grup specjalistycznych oraz wojewódzkich koordynatorów poszczególnych dziedzin ratownictwa specjalistycznego. Dane te służyły do zaplanowania pracy dydaktycznej na kolejny rok szkół Państwowej Straży Pożarnej i ośrodków szkolenia komend wojewódzkich PSP realizujących przedsięwzięcia dydaktyczne na poziomie centralnym, a także opracowania analizy dotyczącej efektywności planowania i realizacji szkoleń centralnych. Zebrane potrzeby zostały przekazane za pomocą udostępnionego elektronicznego formularza poprzez usługę Microsoft365 do Biura Edukacji KG PSP (plik zapisany w „chmurze”).

Liczba zapotrzebowanych miejsc na szkolenia nie była tożsama z liczbą strażaków wymagających przeszkolenia.

MKW PSP wyjaśnił, że ze względu na zmiany kadrowe, w tym odejścia ze służby ratowników SGR, z uwagi na konieczność zapewnienia ciągłej gotowości oraz zastępowalności, liczba zapotrzebowanych miejsc na szkolenia specjalistyczne była wyższa niż liczba strażaków wymagających przeszkolenia. Wojewódzki Ośrodek

Szkolenia w Pionkach spośród zebranych potrzeb zaplanował w swoim planie pracy dydaktycznej szkolenia dla przedstawicieli SGRChem-Eko (szkolenie specjalistyczne w zakresie ratownictwa chemicznego i ekologicznego – 20 osób zrealizowano w kwietniu 2024 r., szkolenie specjalistyczne w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym i wybuchowym – 20 osób, szkolenie specjalistyczne w zakresie transportu towarów niebezpiecznych – 30 osób).

Dla ratowników SGRW przydzielono następującą liczbę miejsc na szkolenia:

- szkolenie specjalistyczne ratowników wysokościowych KSRG – 19 miejsc na podstawie harmonogramu realizacji centralnych szkoleń specjalistycznych w 2023 r. i 2024 r.,
- szkolenie specjalistyczne ratowników śmigłowcowych KSRG operatorów – jedno miejsce,
- szkolenie specjalistyczne z zakresu dowodzenia działaniami ratowniczymi specjalistycznej grupy ratownictwa wysokościowego KSRG – jedno miejsce.

Dla ratowników SGRW-N w okresie objętym kontrolą przydzielono następującą liczbę miejsc na szkolenia:

- szkolenie Kierujących Pracami Podwodnymi – część teoretyczna (NKPPT) oraz praktyczna – osiem miejsc,
- szkolenie nurków – sześć miejsc,
- szkolenie młodszych nurków – dziewięć miejsc.

Na szkolenia z zakresu obsługi sonarów do celów poszukiwawczych zostało przydzielonych łącznie 18 miejsc.

W przypadku SGPR dokonano centralnego zgłoszenia i przydziału miejsc na podstawie przekazanych potrzeb, odpowiednio:

- szkolenie specjalistyczne z zakresu stabilizacji wykopów i zasypów ziemnych – pięć osób,
- szkolenie specjalistyczne ratownika SGPR – trzy osoby,
- szkolenie z zakresu topografii oraz systemu globalnej lokalizacji satelitarnej (GPS) – dziewięć osób
- szkolenie specjalistyczne z zakresu stabilizacji uszkodzonych konstrukcji – dwie osoby.

W przypadku SGRT Wojewódzki Ośrodek Szkolenia w Warszawie spośród zebranych potrzeb zaplanował w swoim planie pracy dydaktycznej szkolenie w zakresie hakowego-sygnalisty dla strażaków Państwowej Straży Pożarnej – 13 osób, ponadto dokonano zgłoszenia miejsc na podstawie przekazanych potrzeb.

Mazowiecki Komendant Wojewódzki PSP realizował doskonalenie zawodowe strażaków ratowników wchodzących w skład SGR poprzez:

- a) zatwierdzanie planu i realizacji ćwiczeń doskonalenia zawodowego poszczególnych grup specjalistycznych na dany rok: ćwiczenia realizowano w ramach doskonalenia zawodowego poszczególnych SGR poszerzając umiejętności praktyczne w zakresie zaplanowanej tematyki dostosowanej do potrzeb SGR;
- b) udział w ćwiczeniach zgrywających na poziomie grup specjalistycznych: Przeprowadzenie ćwiczeń praktycznych pk. „Katastrofa 2024” Mazowieckiej Brygady Odwodowej oraz ćwiczenia ratownicze dla SGPR wchodzących w skład USAR Poland, organizowane w ramach KSRG;
- c) delegowanie dowódców grup specjalistycznych do udziału w odprawach dla dowódców SGR: spotkanie wojewódzkich koordynatorów i dowódców specjalistycznych grup ratownictwa chemiczno-ekologicznego;

- d) delegowanie przedstawicieli SGR do odbycia szkoleń doskonalących: szkolenia z zakresu identyfikacji zagrożeń biologicznych z użyciem techniki qPCR, z reagowania na zdarzenia o charakterze CBRNE oraz reagowania w przypadku wystąpienia zdarzeń radiacyjnych;
- e) udział w warsztatach doskonalących w określonej dziedzinie ratowniczej.

W 2024 r. zorganizowano szkolenie doskonalące umiejętności dla członków specjalistycznych grup ratownictwa chemiczno-ekologicznego z terenu woj. mazowieckiego o tematyce „Rozwój kompetencji merytorycznej strażaków po przez teoretyczne i praktyczne szkolenie z zakresu zasad likwidacji chemicznych zagrożeń dla środowiska naturalnego oraz minimalizacji ich skutków” w oparciu o Sieć Badawczą Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji z siedzibą w Radomiu.

(akta kontroli Tom V str. 208-211, 214-264)

W okresie objętym kontrolą przeprowadzono osiem ćwiczeń z udziałem SGR. Przeprowadzono analizy ćwiczeń za rok 2022 i 2023. Analizy i sprawozdania sporządzano z realizacji planów ćwiczeń. Analiza i sprawozdanie za 2024 r. zostanie sporządzona po realizacji planu. Wnioski sformułowane z przedmiotowych ćwiczeń zostały ujęte w sprawozdaniu z realizacji ćwiczeń.

MKW PSP wyjaśnił, że po zakończonych ćwiczeniach organizowano zbiórki pododdziałów wraz z funkcyjnymi biorącymi udział w ćwiczeniach, podczas których przedstawiano ustne podsumowania z ich realizacji oraz wstępne wnioski i spostrzeżenia. Ponadto wnioski i podsumowanie ćwiczeń odbywały się na odprawach Wydziału Planowania Operacyjnego z KP/M PSP raz w roku. Sprawozdania wraz z wnioskami przekazywane były do KG PSP.

(akta kontroli Tom V str. 1-19, 32-207, 266)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Mazowiecki Komendant Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej zapewnił niezbędną liczbę strażaków w poszczególnych SGR, do realizacji działań ratowniczych, analizował potrzeby SGR w zakresie składu osobowego, szkoleń specjalistycznych, doskonalenia zawodowego. Podejmował działania w celu zwiększenia zatrudnienia, skierowania funkcjonariuszy na szkolenia specjalistyczne, a także organizował ćwiczenia dla SGR celem podniesienia sprawności i doskonalenia umiejętności funkcjonariuszy.

3. Wyposażenie SGR i ich ratowników

Opis stanu
faktycznego

Minimalne wymagania liczbowe funkcjonariuszy z odpowiednim wyszkoleniem i minimum sprzętowe dla utrzymania określonego poziomu gotowości oraz zdolności do podjęcia działań polegających na realizacji określonych zadań określone są w „Zasadach organizacji ratownictwa specjalistycznego 1 WPO. 2 w ksrq” KG PSP.

W okresie objętym kontrolą obowiązywał normatyw uzgodniony i przedłożony KG PSP na podstawie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 listopada 2014 r.¹³, zatwierdzony 29 grudnia 2020 r.

Tabele wyposażenia były uzgodnione z Komendantem Głównym PSP w terminach: 29 grudnia 2020 r. oraz 20 czerwca 2024 r., w związku z nowelizacją rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 14 czerwca 2023 r., która wymusiła zmianę normatywu¹⁴.

¹³ Dz.U. z 2014 r. poz. 1793.

¹⁴ Normatyw sprzętowy w zakresie SGR odnosi się tylko do wymogów dot. specjalistycznych samochodów ratowniczych oraz jednostek pływających.

MKW PSP wyjaśnił, że normatyw sprzętowy był uzgadniany z poszczególnymi Komendantami Powiatowymi PSP poprzez wideokonferencje (zarówno w roku 2020 w stanie epidemii na terenie Polski, jak i w 2024) oraz przekazany do zapoznania się i stosowania 16 lipca 2024 r.¹⁵

W KW PSP dokonywano analiz wyszkolenia i wyposażenia SGR funkcjonujących na terenie woj. mazowieckiego poprzez zbieranie zestawień SGR w formie tabelarycznej programu Excel. Na bieżąco analizowali stan wyszkolenia i wyposażenia koordynatorzy i dowódcy grup specjalistycznych. Na podstawie wym. analiz dokonywano na bieżąco ewentualnych zakupów, dofinansowań do zakupów i kierowano na szkolenia wg zgłoszonych potrzeb i przydzielonej liczby miejsc.

Na podstawie przedstawionych zestawień wyposażenia specjalistycznych grup ratowniczych województwa mazowieckiego wg stanu na 30 czerwca 2024 r. stwierdzono niedobory w wyposażeniu SGR m.in. w zakresie wyposażenia indywidualnego ratownika, sprzętu technicznego do podnoszenia, cięcia i rozpierania, sprzętu kontroli wycieków, sprzętu do ograniczania wycieków substancji ropopochodnych na ciekach i akwenach, brak balonów wypornościowych, radiotelefonów nasobnych wodoodpornych.

Na podstawie przedstawionych zestawień wyposażenia specjalistycznych grup ratowniczych woj. mazowieckiego wg stanu na 30 czerwca 2024 r. stwierdzono niedobory w wyposażeniu SRG m.in. w zakresie:

- wyposażenia indywidualnego ratownika SGPR: kaski ochronne z kompatybilnością z ochronnikami słuchu (42 kpl.), ubrania wiatro- i wodoodporne (54 kpl.), buty typu trekkingowego z membraną (38 kpl.), kombinezony wewnętrzne ocieplające (25 kpl.);
- ochrony ratowników: kombinezony taktyczne jednoczęściowe (48 kpl.), półmaski filtrujące klasy ochrony min. FFP3 (23 szt.), filtropochłaniacze typu ABEK P3 Hg (6 szt.), rękawice jednorazowe nitrylowych (200 szt.);
- sprzętu kontroli wycieków: detektory jednorazowe (2 kpl.), węże chemoodporne ssawno-tłoczne do cieczy palnych (15 mb) oraz węże chemoodpornych ssawno-tłoczne do cieczy agresywnych (15 mb);
- sprzętu łączności: zestawy do pracy w ubraniach chemiodpornych (4 zestawy), kamizelki taktyczne na zamontowanie sprzętu łączności i wyposażenia osobistego (2 kpl.);
- sprzętu pomiarowego i analitycznego: detektor jednogazowy (6 kpl.), detektor wielogazowy (1 kpl.);
- sprzętu ratownictwa wodno-nurkowego: balony wypornościowe (8 szt.), maski nurkowe (2 szt.), radiotelefony nasobne wodoodporne (7 szt.);
- samochodu ratownictwa technicznego (1 szt.), lekkiego samochodu ratownictwa wodnego (1 szt.), bezzałogowego statku powietrznego (1 szt.).

(akta kontroli Tom V str. 24-67, 71-105, 123-127, 130-134, 137-146, 149-201, Tom VI str. 174-175)

MKW wyjaśnił, że przedmiotowy sprzęt ułatwiłby pracę i poprawił komfort ratowników jednak jego brak nie wpływa na bezpieczeństwo ratowników i prowadzenie działań ratowniczych. W większości przypadków SGR wzywane są do działań, które są prowadzone, wymagają sił i środków o odpowiedniej specjalistce a zabezpieczają je siły i środki PSP z danego rejonu operacyjnego, również pod względem sprzętowym. Oprócz parametru czasowego, przy dysponowaniu odpowiedniej SGR jest treść zgłoszenia lub sytuacja na miejscu zdarzenia, co powoduje wysłanie do działań grupy z odpowiednim wyposażeniem do zaistniałego zagrożenia.

¹⁵ Pismo WT.0754.16.2024 z dnia 16 lipca 2024 r.

Ponadto powodem niepełnego ukompletowania sprzętu były braki rynkowe, w szczególności sprzętu elektronicznego, na co również miała i ma wpływ sytuacja geopolityczna (Covid 19, inwazja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę).

(akta kontroli Tom VI str. 220-224)

MKW PSP podejmował działania celem zapewnienia zgodnego z potrzebami poziomu finansowania SGR. MKW, w okresie objętym kontrolą, przyznawał każdej z KP/M PSP posiadającej SGR dodatkowe środki w ramach budżetu, a także zwiększał budżet w ciągu roku w ramach pozostawionych w planie nierozdysponowanych środków. Występował także o dodatkowe środki na odtworzenie sprzętu uszkodzonego podczas działań ratowniczych¹⁶.

MKW PSP opiniował także wnioski Komend Powiatowych/Miejskich PSP do KG PSP o środki finansowe pochodzące z wpływów uzyskanych ze składek z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia od ognia, przekazywanych przez zakłady ubezpieczeń na podstawie art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej¹⁷.

Komenda Wojewódzka PSP w Warszawie dokonywała zakupów wojewódzkich z przeznaczeniem dla Komend Miejskich/Powiatowych PSP m.in. ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Funduszu Wsparcia (wykaz zakupów poniżej) oraz środków finansowych pochodzących z wpływów uzyskanych ze składek z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia od ognia. Środki przeznaczono na zakup sprzętu i wyposażenia, m.in. samochodów ratowniczo-gaśniczych, ubrań specjalnych, defibrylatorów, manekinów ćwiczebnych, sprzętu ratowniczego.

W okresie objętym kontrolą Komendy Miejskie/Powiatowe PSP otrzymywały także wyposażenie z zakupów centralnych. Zakupy były realizowane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz z Funduszu Spójności współfinansowany z Budżetem Państwa

Zabezpieczenie specjalistycznych grup ratowniczych COO określały „Ramowe zasady finansowania pododdziałów centralnego odvodu operacyjnego krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego podczas działań ratowniczych i ćwiczeń”, zatwierdzone w styczniu 2011 r. przez Zastępcę Komendanta Głównego PSP. Komenda Wojewódzka PSP wykorzystywała je, zarówno w zakresie zabezpieczenia w racje żywnościowe 36-godzinne, jak również w karty flotowe paliwowe.

(akta kontroli Tom VI str.1-155)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

MKW PSP ustalił normatywy wyposażenia SGR w sprzęt i wyposażenia indywidualnego strażaków ratowników w poszczególnych dziedzinach ratownictwa. Analizował normatywy wyposażenia i podejmował działania w celu uzupełnienia wyposażenia SGR, zgodnie z przepisami i normami. MKW PSP podejmował działania w celu zapewnienia zgodnego z potrzebami finansowania SGR zarówno z budżetu państwa jak i ze środków pozabudżetowych.

4. Utrzymywanie przez SGR nominalnej gotowości

Monitorowanie bieżącej gotowości operacyjnej realizowane było na podstawie pkt V „Zasad monitoringu sił i środków ksrg” zatwierdzonych przez Komendanta Głównego

¹⁶ Wnioskiem WR.5270.6.1.2023 z dnia 24 lutego 2023 r. KW zwróciła się do Komendy Głównej PSP z prośbą o odtworzenie sprzętu modułu USAR Poland, uszkodzonego podczas działań w Turcji. W ślad za tym Wydział Finansów złożył wniosek uzupełniający, a także skierował do Wojewody Mazowieckiego wniosek o wystąpienie do Ministerstwa Finansów z prośbą o uruchomienie rezerwy ogólnej.

¹⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 2057 ze zm.

PSP 29 marca 2013 r. Monitoring SGR zbierany był codziennie od Służby dyżurnej SK KP/M PSP (w których funkcjonują SGR) przez SK KW PSP do godziny 9:00, wg określonego wzoru zestawienia tabelarycznego programu Excel (SK KG PSP) i w dalszej kolejności przekazywany do godz. 10:00 do SK KG PSP. Zestawienie to dostosowane było do obowiązujących „Zasad organizacji specjalistycznych grup ratowniczych w ksrg”. SK KG PSP po zebraniu zestawień z wszystkich woj. z terenu Polski, przekazywało do wykorzystania służbowego zbiorcze zestawienie do SK KW PSP. SK KP/KM PSP (w których funkcjonują SGR) na bieżąco, przez całą dobę, informowało o szczególnych zmianach wpływających na zmianę gotowości SGR do SK KW PSP, które z kolei taką informację przekazywało do SK KG PSP.

Zastępca MKW PSP wyjaśnił, że obszary chronione SGR, o obniżonej gotowości operacyjnej lub braku gotowości operacyjnej, zabezpieczają SGR z terenu woj. mazowieckiego lub z terenów województw, o najszybszym czasie dojazdu do miejsca zdarzenia oraz odpowiednim poziomie gotowości. Decyzja o zadysponowaniu odpowiedniej SGR podejmowana jest na bieżąco przez SK KG PSP i/lub SK KW PSP. Głównym kryterium przy dysponowaniu sił i środków PSP do zdarzenia jest czas dojazdu. SGR deklarują w „Planie...” poziomy gotowości, które będą realizować lub docelowe, do których będą dążyć. Bieżąca gotowość operacyjna zbierana jest poprzez monitoring SGR i w każdym momencie może być obniżona lub może wystąpić jej brak z powodów niezależnych i nieprzewidzianych np. absencja odpowiednio przeszkolonych funkcjonariuszy, awaria lub uszkodzenie sprzętu, fluktuacja funkcjonariuszy itp.

KW PSP dokonywała okresowych analiz gotowości operacyjnej SGR oraz przyczyn obniżenia tej gotowości.

W celu utrzymania nominalnej gotowości operacyjnej SGR KW PSP dokonywała bieżącej analizy deklarowanych poziomów gotowości przez SGR i analizowała informacje dot. powodów ich nie spełniania. W zależności od uzyskanych informacji KW PSP wnioskowała do KG PSP o szkolenia lub zwiększenie miejsc na szkoleniach dla poszczególnych SGR. W przypadku naprawy lub zakupu sprzętu Komenda współuczestniczyła w kosztach, w zależności od możliwości finansowych lub tak jak w przypadku szkoleń, zwracała się do KG PSP o ich dofinansowanie.

(akta kontroli Tom II str.167-279)

Analiza gotowości operacyjnej SGR polegała na sprawdzeniu przekazywanych monitoringów przez SK KP/M PSP oraz KG PSP w trybie roboczym. W każdym monitoringu SK KP/M PSP oraz SK KW PSP znajdowały się informacje dotyczące przyczyn braku gotowości grupy. SK KG PSP przekazywało do SK KW PSP codzienne zestawienia gotowości SGR z terenu całej Polski, a na koniec miesiąca przekazywało zestawienie zbiorcze.

Analiza gotowości operacyjnej w okresie od 1.01.2023 r. do 30.06.2024 r. wykazała, województwie mazowieckim brak gotowości operacyjnej na poziomie 5,2% (liczba dni, w których SGR nie utrzymywały żadnego poziomu gotowości operacyjnej w stosunku do liczby dni w okresie, w którym dana SGR funkcjonowała). Najwyższy brak gotowości operacyjnej miały: SGRW-N „Płock 5” – 83 dni – 15,2%, SGRW „Radom 7” - 121 dni - 22,1%, SGS „Warszawa 5” - 164 dni - 30 %.

MKW PSP wyjaśnił, że brak gotowości operacyjnej dla określonego poziomu gotowości grupy wynikał z okresowych, czasowych braków wyszkolonych funkcjonariuszy lub sprzętu, który znacząco wpływa na możliwości działań ratowniczych np. awaria samochodu, uszkodzenie komputera sonaru, brak wyszkolonych psów o specjalności gruzowiskowej, brak kierownika prac podwodnych, brak wystarczającej liczby ratowników o odpowiedniej specjalności na zmianie służbowej.

MKW PSP stwierdził, że przyczyny braku określonego poziomu gotowości SGR są trudne do przewidzenia i zaplanowania przeciwdziałania ich skutkom. Wyszkolenie i utrzymywanie ponadnormatywnych zdolności do zastępstw wyszkolonych funkcjonariuszy lub zakup specjalistycznego sprzętu tylko i wyłącznie na czasowe potrzeby SGR mogłoby się wiązać z niegospodarnością środków publicznych. Dlatego koncentracja działań skierowana jest na utrzymanie optymalnego poziomu gotowości SGR.

W przypadku powtarzających się przyczyn podejmowane są kroki mające na celu wyjaśnienie występujących braków poprzez pisma kierowane do KP/M PSP, w których funkcjonują SGR.

Na podstawie uzyskanych odpowiedzi na bieżąco wdrażane były środki zapobiegawcze takie jak:

- prowadzenie naboru do KP/M PSP m.in. do komend w których funkcjonują SGR z ukierunkowaniem na przeszkolenie w celu funkcjonowania w SGR,
- zakup nowego czy naprawy uszkodzonego sprzętu,
- kierowanie potrzeb do KG PSP na specjalistyczne szkolenia funkcjonariuszy,
- zakup, szkolenia i kierowanie na odpowiednie egzaminy psów ratowniczych.

Najczęstszymi przyczynami utrudniającymi utrzymanie gotowości SGR były:

- brak chętnych funkcjonariuszy oraz kandydatów przy naborze, do działania w SGR ze względu na zwiększone ryzyko utraty zdrowia, życia;
- bardzo duży koszt zakupu, naprawy, utrzymywania specjalistycznego sprzętu, który uniemożliwia działanie ratownicze zgodne z obowiązującymi zasadami;
- brak zdawalności zakupionych, przeszkolonych psów ratowniczych na egzaminach gruzowiskowych.

(akta kontroli Tom IV str. 335-337, 338-439)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

MKW PSP weryfikował bieżącą gotowość operacyjną SGR i podejmował działania celem utrzymania nominalnej gotowości operacyjnej SGR. NIK zauważa jednak, że w okresie objętym kontrolą, występowały przypadki braku nominalnej gotowości operacyjnej SGR, co było spowodowane brakami kadrowymi, szkoleniowymi oraz sprzętowymi, a ochronę przydzielonych tym grupom obszarów przejmowały sąsiednie SGR.

5. Sprawowanie przez komendanta wojewódzkiego PSP nadzoru nad przygotowaniem i funkcjonowaniem SGR.

Opis stanu
faktycznego

MKW PSP nadzór nad przygotowaniem SGR do prowadzenia działań ratowniczych prowadził m.in. poprzez:

- codzienny monitoring grup specjalistycznych,
- inspekcje gotowości operacyjnej SGR raz w roku,
- analizę sprawozdań i egzekwowanie realizacji wniosków poinspekcyjnych,
- udział w ćwiczeniach SGR,
- plany i realizację ćwiczeń doskonalenia zawodowego SGR,
- zbieranie informacji dotyczących wyszkolenia, wyposażenia, potrzeb szkoleniowych i finansowych SGR np. w formie aktualizacji „Planu rozwoju sieci ratownictwa specjalistycznego w ksrg”.

W okresie objętym kontrolą SGR woj. mazowieckiego brały udział w 760 działaniach ratowniczych.

W 2023 r. r. w 547 działaniach, w tym: SGRW-N – 143; SGS – 102; SGRChem – 242; SGRW – 29; SGRT – 27; SGPR – 4;

Natomiast w 2024 r. (do 30 czerwca 2024 r.) w 213 działaniach ratowniczych, w tym: SGRW-N – 81; SGS – 19; SGRChem – 92; SGRW – 14; SGRT – 5; SGPR – 2.

MKW PSP analizował działania ratownicze z udziałem SGR z terenu woj. mazowieckiego zgodnie z załącznikiem nr 12 rozporządzenia MSWiA z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji ksrg¹⁸, Zasadami analizowania zdarzeń dla jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej – Komendy Głównej PSP, Zarządzeniem Nr 2/2018 Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 10 stycznia 2018 r. w sprawie wprowadzenia zmian i tekstu jednolitego „Wytucznych Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego PSP do sporządzania analiz zdarzeń przez jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej na terenie woj. mazowieckiego”.

(akta kontroli Tom V str. 30-50, 58-69, 75-84, 106-121, 128, 135, 141, 147, 153, 160-161, 166, 173, 179, 185-186, 192-196, 202-205)

W okresie objętym kontrolą Mazowiecki Komendant Wojewódzki PSP sporządził dwie analizy z przeprowadzonych działań ratowniczych i przedstawił Komendantowi Głównemu PSP. Dotyczyły to następujących zdarzeń:

- Pożar Domu Opieki „OLIMP” w m. Majdan ul. Trasa Lubelska 65, gm. Wiązowa, powiat otwocki.
- Pożar Centrum Hal Targowych, ul. Marywilska 44 w Warszawie, gm. Warszawa.

Zakres tematyczny analiz z przeprowadzonych działań ratowniczych był zgodny z wymogami rozporządzenia MSWiA z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji ksrg, Zasadami analizowania zdarzeń dla jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej” – KG PSP, Zarządzeniem Nr 2/2018 Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 10 stycznia 2018 r. w sprawie wprowadzenia zmian i tekstu jednolitego „Wytucznych Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego PSP do sporządzania analiz zdarzeń przez jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej na terenie woj. mazowieckiego”. Do dokumentacji dołączono wymagane załączniki: stenogramy korespondencji radiowych i telefonicznych wraz z plikami audio, notatki poszczególnych KDR i Dyżurnego SK KP/M PSP oraz posiadaną dokumentację fotograficzną i audiowizualną działań. Opracowane analizy, oceny i wnioski stanowią mogą kompendium wiedzy o prowadzonych działaniach ratowniczych, która jest wykorzystywana w procesie szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy, w celu poprawy bezpieczeństwa działań, jak też skuteczności i efektywności ich prowadzenia.

MKW PSP stwierdził, że organizacja i funkcjonowanie SGR to złożony proces, na który wpływa wiele czynników wewnętrznych jak i zewnętrznych. Najważniejszymi czynnikami, które mają wpływ na organizację i funkcjonowanie SGR to:

- czynnik kadrowy: ograniczona liczba etatów, fluktuacja kadry, brak chętnych funkcjonariuszy oraz kandydatów przy naborze, do działania w SGR ze względu na zwiększone ryzyko utraty zdrowia, życia,
- brak kadry z odpowiednim wyższym specjalistycznym wykształceniem poza pożarniczym dotyczącym dziedzin nauki takich jak chemia, fizyka,
- bardzo duże koszty zakupu, naprawy, utrzymywania specjalistycznego sprzętu, który uniemożliwia działanie ratownicze zgodne z obowiązującymi zasadami,
- brak zdawalności zakupionych, przeszkolonych psów ratowniczych na egzaminach gruzowiskowych,

¹⁸ Dz. U. z 2021 r. poz. 1737.

- czynnik finansowy: ograniczone środki finansowe na funkcjonowanie i utrzymanie SGR, ograniczona możliwość motywowania finansowego funkcjonariuszy pracujących w SGR,
- czasowe ograniczenia dostępności, naprawy, legalizacji, sprzętu oraz szkoleń funkcjonariuszy ze względu na sytuację geopolityczną: Covid 19, wojnę na Ukrainie.

(akta kontroli Tom V str. 459-584)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

MKW PSP sprawował nadzór nad przygotowaniem i funkcjonowaniem SGR. Inspekcje wszystkich SGR realizowano raz w roku, analizowano sprawozdania i egzekwowano realizację wniosków poinspekcyjnych. Prowadzono codzienny monitoring SGR, analizowano przeprowadzone działania ratownicze, a wnioski wykorzystywano w procesie szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli, odstępuje od formułowania uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 16 września 2024 r.

Kontroler
Miroslaw Kuśmierczak
główny specjalista kp.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Porządku
i Bezpieczeństwa Wewnętrznego
p.o. Dyrektor
Tomasz Sordyl

.....
podpis

.....
podpis